

DESCOBREIX INCA

UN VIATGE CULTURAL PER L'EVOLUCIÓ DE LA CIUTAT

CONFERÈNCIES + PASSEJADES

VISITES GUIADES AL PATRIMONI D'INCA 2020

DONES INQUERES

PONENT: MIQUEL PIERAS VILLALONGA, HISTORIADOR

VISITES GUIADES: 17 I 24 D'OCTUBRE

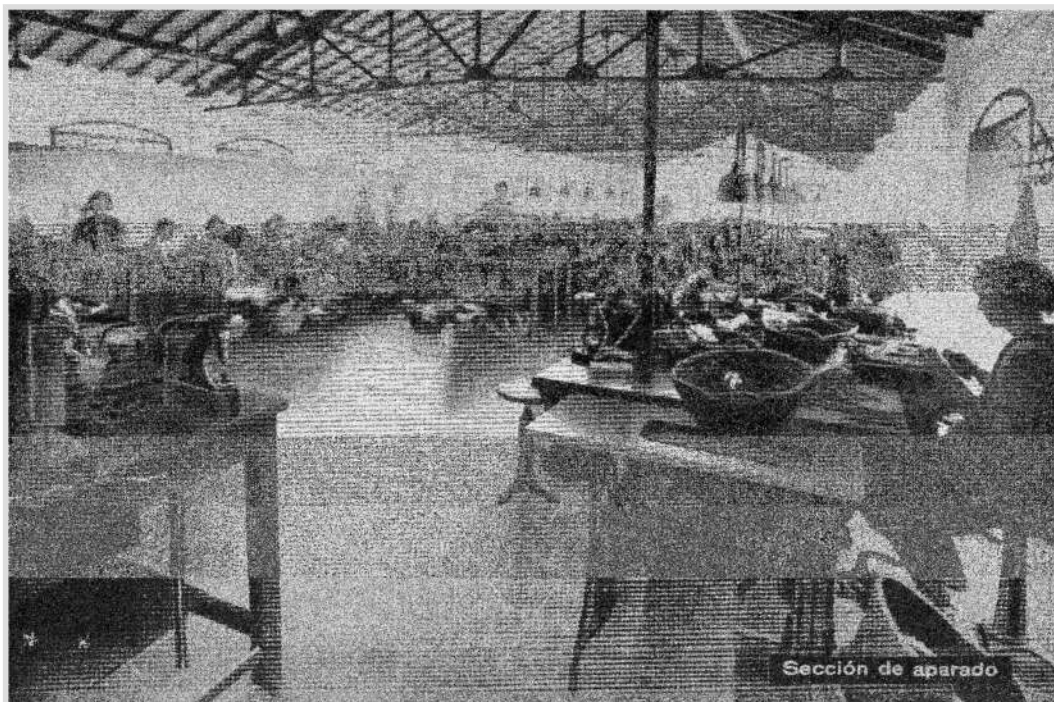
Ajuntament d'Inca

L'objectiu d'aquesta visita és recórrer Inca amb una visió històrica sobre les dones que hi han viscut. És un primer pas. L'elaboració d'una història d'Inca que inclogui el punt de vista de la dona no ha estat habitual, tot i que hi comença a haver alguns estudis que analitzen les dones en el camp de la indústria del calçat.

Per això iniciem la visita guiada en el Museu del Calçat i de la Indústria. El Museu dona una visió molt encertada de la tasca de la dona en el sector econòmic clau del passat més recent de la ciutat i de la comarca. Tant en els tallers com en les fàbriques la labor de les dones eren imprescindible per a l'elaboració d'un calçat de qualitat com el que es fabricava en general a Mallorca. Sovint el treball femení a les activitats manufactureres ha passat desapercbut, i les dones moltes vegades eren relegades a tasques auxiliars i mal retribuïdes. En el món artesanal i en els tallers petits les dones realitzaven tasques molt variades i quasi idèntiques a les dels homes: ronyaven, cosien, trepaven, tallaven pells, repuntaven i, segurament, participaven en el procés de muntatge.

Amb la mecanització i l'arribada de les fàbriques la divisió de feines entre homes i dones es va racionalitzar. Així les dones acabaren treballant a la secció de l'aparat, l'envasament, l'acabament i l'administració comptable. A més, les dones, en situacions de crisi, eren les primeres a ser expulsades de les fàbriques, i per això les seves tasques es relegaven a l'economia submergida. També era habitual que en casar-se deixassin de fer feina a la fàbrica i passassin a fer les mateixes feines a casa seva. Aquest fet es va produir sobretot en l'època franquista quan es promocionava la sortida de la dona de fàbrica i la seva adscripció a tasques de cura de la llar i la família.

En el carrer de Son Odre hi havia la fàbrica de Can Pujol. L'any 1930 es va enfonsar el sostre d'aquesta fàbrica. Allà feien feina unes 40 dones. N'hi moriren dues, de dones: Margalida Borràs, de 19 anys, i Inés Florit, de 17 anys. L'accident va causar molts altres ferits. La notícia va causar una gran consternació a tota la comarca d'Inca.

1. DONES TREBALLANT A UNA FÀBRICA DE SABATES

En el carrer del Bisbe Llompart, molt a prop de l'estació del tren, hi vivia una dona molt vinculada al món empresarial: Francisca Aina Fluxà. Entre 1918 i 1928 va dirigir l'empresa de calçat del seu pare. Realitzava tasques d'administració a la fàbrica i de gestió empresarial.

A partir de 1910 Francisca Aina portava la gestió administrativa i comercial de l'empresa juntament amb el seu pare. Ella sabia com gestionar una comanda, era una bona mecanògrafa, portava directament la comptabilitat de l'empresa, ja que feia els balanços, assentaments, inventaris. També Francisca Aina Fluxà es relacionava directament amb els representants, i el seu pare confiava plenament en les seves decisions i no podia prescindir d'ella en la gestió de l'empresa. És un cas excepcional, ja que no era habitual que, a principis de segle XX, una dona fos una empresària d'una indústria tan gran.

2. FRANCISCA AINA FLUXÀ. EMPRESÀRIA

A la plaça d'Orient va viure alguns anys la professora Severa de Madariaga. Regentava una escola per a nines des de l'any 1900 i fins al 1930. Madariaga és Filla Adoptiva d'Inca, i va ser precursora del feminisme a la ciutat. És una dona poc estudiada, encara. El seu pensament s'ha d'incloure en el corrent feminisme que sorgeix a Mallorca, proper al republicanisme, de caràcter laic i allunyat de l'integrisme catòlic. El feminisme de Severa de Madariaga era una ideologia encara en els seus inicis molt relacionada a donar formació a les dones, però sense tenir un caràcter rupturista.

El feminisme de Madariaga ja era crític amb la misogínia i crític amb les dones que només cercaven agradar als homes i s'oblidaven de cultivar la seva educació i formació... A l'Inca de principis de segle XX la figura de Madariaga va causar impacte, ja que no era

habitual que una dona impartís conferències, dirigís una escola, fos activa en la cultura o exigís una educació superior per a les dones.

3. SEVERA MADARIAGA, MESTRA

En el convent de les religioses de Sant Jeroni, hi va viure en el segle XVII la dona inquera sobre la qual més s'ha escrit. És sor Clara Andreu. Tot i que vivia tancada en el convent de Sant Jeroni, això no va ser impediment perquè fos coneguda a tot Mallorca i la seva fama arribàs a cada llar de la vila d'Inca.

Entrar a un convent era de les poques maneres que tenien les dones del segle XVII per progressar personalment, intel·lectual i professional. Entrar a un convent suposava tenir una educació molt diferent a la resta de dones: aprenien a llegir i a escriure, podien llegir llibres, tenien capacitat de decisió dins el convent, podien dedicar-se a activitats impensables per a una dona del seu temps. A més, les religioses del convent d'Inca eren petites empresàries, ja que administraven l'economia del convent elles mateixes: compraven, venien, feien préstecs...

No obstant això, patien el control extern d'homes: el bisbe, el confessor, el rector... Després de la seva mort, la vila d'Inca va tenir sempre present sor Clara Andreu, i era invocada en casos de malalties. Durant els seus darrers anys va viure experiències místiques i visions sobrenaturals. En certa manera es va enfrontar als homes religiosos més poderosos del seu moment, els quals la represaliaren.

Aquest recorregut per les biografies de diverses dones d'Inca acaba en el carrer del Call. Allà, en el segle XIV, hi va viure la inquera més destacada de l'edat mitjana. Era na Goig, una dona jueva, que segons els registres de població era metgessa. Sembla que na Goig seria de les poques dones científiques documentades en el món que exercia la medicina.